

O'Genri

Ishbilarmon kishilar

YANGI ASR AVLODI
TOSHKENT
2015

UO'K: 821.512.133

KBK: 84(7)

G-34

Genri O'

Ishbilarmon kishilar: hikoyalar. / O'Genri. – T.: Yangi asr avlodi, 2015. – 256 b.

ISBN 978-9943-27-563-8

Asli ismi Uilyam Sidney Porter (1862 – 1910) bo'lgan O'Genri dunyo adabiyotiga Amerikaning eng mashhur hikoyanavis adibi sifatida tanilgan. U o'zining qisqa umri davomida sermahsul ijod qildi, uch yuzga yaqin hikoyalar yozib qoldirdi. Bu hikoyalarida O'Genri Amerika hayotining rang-barang jihatlarini, inson qalbi va xarakterini turfa obrazlar timsolida turlicha bo'yoqlarda mahorat bilan tasvirlab bera oldi.

Aziz kitobxon! Mazkur kitobga kirgan O'Genrining eng sara hikoyalari rus va ingliz tillaridan o'zbekchaga tarjima qilinib, hukmingizga havola etilmoqda. U sizlarga manzur bo'ladi degan umiddamiz.

UO'K: 821.512.133

KBK: 84(7)

ISBN 978-9943-27-563-8

© O'Genri, «Ishbilarmon kishilar». «Yangi asr avlodi», 2015.

***Ingliz tilidan
Qandilat Yusupova
tarjimasi***

**ISHBILARMON DALLOLNING
SEVGI QISSASI**

Pitcher, ishbilarmon dallol Xarvi Maksvelning eng ishonchli xodimlaridan biri, soat to'qqiz yarimda boshlig'i bilan uning yoshgina stenografisti jadal idoraga kirib kelgan paytda odatdagiday beg'am qiyofada, xotirjam chehrada ish joyida o'tirardi. Uning xo'jayini bo'lmish janob Maksvel Pitcherga shoshilibgina: «Xayrli tong, Pitcher», – deb salomlashdi-da, shamoldek tezlikda ish stoli tomon uchib bordi va o'sha ondayoq uni kutib turgan bir uyum telegramma va xatlar ichiga sho'ng'ib ketdi.

Janob Maksvel bilan kirib kelgan yosh stenografist ayol bu idorada qariyb bir yildan buyon ishlab kelmoqda edi. Uning husni shunchalar g'ayrioddiy va betakror ediki, ko'rinishidan sirayam stenografistlarga o'xshamasdi. U har qanday zeb-ziynatdan voz kechgan holda, nihoyatda kamtarlik bilan kiyinar, na qo'lida va na bo'ynida yoki qulog'ida biron-bir bezak topish amrimahol edi. Bu ayol huda-behudaga to'yu tomoshalarga ketaveradigan tarallabedod xonimchalardan yuz chaqirim berida yashardi. Qizning egnidagi ko'ylagi ham juda oddiy, biroq uning

durkun qomatiga vazminlik hamda salobat bilan chippa yopishib tushgan, xonimning ko'rkini yana-da ochib yuborgan, boshidagi qop-qora, ozoda shlyapasi ustiga yashil to'tining bir dona patini qadab olgandi. Ayni shu tong ayol negadir boshqacha, nimadandir behad xursand edi. U ishxonaga bamisoli nurga cho'milgandek yorug' yuz bilan kirib keldi. Chiroyli, shahlo ko'zlarida g'aroyib bir shavq nuri chaqnar, yonoqlariga yurguran nim qizillik ham undagi cheksiz baxtiyorlikni tasdiqlab turardi.

Pitcher, o'z stolida hardamxayol bo'lib o'tirgan boqibeg'am stenografistlarida shu tongda g'alati bir o'zgarish yuz berganini ayolning orzularga berilgan xayolchan nigohlaridan sezib turardi. To'g'ri ish stoli oldiga borish o'rniga ayol shu kun qo'shni xona tomon viqor bilan kirib ketdi va u yerdan hadeganda chiqa qolmadi. Stenografist xonim idoraga kelganini janob Maksvelga yanayam bildirib qo'yish uchun ataylab uning xonasida ko'rinish berib qo'yay, degandi.

Ammo janob Maksvelning stenografistning bu yerda bor-yo'qligi bilan ishi yo'q, u bamisoli to'xtovsiz mashinaday o'z yumushlari orasida bir soniya ham dam olmay, nihoyatda band, qo'li-qo'lga bir lahzaga ham tegmasdi.

– Xo'sh, nima gap? Menda ishingiz bormidi?
– dedi ishbilarmon dallol o'ta keskin ovozda. U bir dunyo qog'oz uyulib yotgan stoli yonida qandaydir bir xatni o'qish bilan band edi, shuning uchun u xonimga hatto qiyo ham boqib qo'ymadi. Nihoyat, qo'lidagi xatni o'qib bo'lib, sabrsizlik bilan qarshisida jilmayib turgan stenografistga boqdi.

– Yo‘q, hech narsa, – deb qo‘ydi yosh xonim hamon jilmayib turarkan.

– Janob Pitcher, – Pitcherning stoli oldidan o‘tib ketarkan, xonim bir dam to‘xtab, unga murojaat qildi, – mabodo sizga kecha janob Maksvel idorasiga yangi stenografist olish to‘g‘risida ma‘lum qilmadimi?

– Ha, rostdan ham u shunday degandi, – deb javob berdi Pitcher, – boshqa stenografistni ishga olish to‘g‘risida aytib edi. Kecha kunduzi maxsus agentlikka men ham xabar yuborgandim, ular bugun ertalabga bironta yangi xodimni jo‘natishni va‘da qilishgandi. Lekin soat mana, to‘qqizdan oshibdi hamki, hali-beri birontayam nomzod ishxonamizga o‘rmlagani yo‘q.

– Unday bo‘lsa to mening o‘rnimga kimdir-birov kelib joylashgunicha men o‘z ishimni bajarib turaveraman, – dedi yosh xonim.

Shunday dedi-da, ayol o‘zining har doimgi joyiga borib o‘tirdi, boshidan shlyapasini olib, uni odatdagi o‘rniga osib qo‘ydi.

Kimda-kim ishbilarmon dallol janob Maksvelni bir zum kuzatib turganida bormi bu odamning o‘z ishiga mukkasidan sho‘ng‘iganini, bosh ko‘tarmay biznes olamiga butkul ko‘milib ketganini o‘z ko‘zi bilan ko‘rgan bo‘lardi. Ha, qaysidir bir shoir aytganidek, bu manzara xuddi – shonli umrning tig‘iz soatlari edi. Ushbu dallolning nafaqat soatlari, balkim uning har bir daqiqasi-yu onlarigacha tig‘iz holatda kechardi, u bir nafas ham to‘xtamay, har bir kunini turli-tuman idora qog‘ozlari va oxiri yo‘q hujjatlar bilan o‘tkazardi. Uning tashqi hayot bilan aloqasi tamomila uzilgandek edi go‘yo.

Mana, bugun ham Xarvi Maksvelning juda band kuni, bosh qashishga ham vaqti yo'q, oy so'ngiga borib kreditorlar hamda qarzdorlar bilan muomala sur'ati tezlashgan, janob Maksvel stolidagi telefon go'shagiga umrbod yopishib qol-gandek edi. U idorada shu kabi asosiy yumushlar-ni bajarar, qolgan ishchilar esa uning oldiga har xil qog'oz to'plamlarini imzolotish va ko'rsatish bilan bot-bot kirib-chiqib turishardi. Ishxonadagi hamma xodimlar go'yo dengizda bo'ron quturgan paytda hovliqib qolgan dengizchilarday qattiq sa-rosimaga tushib qolgandi. Shu bugun hatto par-voyi falak Pitcherning-da paytavasiga qurt tushib qolgan, u ham besaranjom o'tirardi.

Bosh xorijiy valyuta tashkilotidan kuchli dovul singari ketma-ket farmoyishlar kelgan, bir dunyo yangi topshiriqlar aytilgan, shuning vajidan ish-bilarmon dallolning idorasida qor ko'chish xav-fi kabi yoki otilajak vulqon tahlikasiga o'xshash notinch bezovtalik hukm surardi. Hatto janob Maksvel shu kun ish stolining ham o'rnini bi-roz o'zgartirib, uni devorga mahkam jiplashtirib qo'yan, o'zi esa erkinroq ishlashi uchun o'z joyi-ga qulay o'rnashib olgandi. Ishbilarmon dallol u stoldan bu stolga yeldek g'irillab borib kelar, tashqaridan xuddi tomosha qo'yayotgan mas-xarabozga o'xshab ko'rinardi.

Avji qizg'in ish pallasida Maksvel malla sochla-rini peshonasiga gajak qilib tushirib olgan, boshi-ga tyulen terisidan ishlangan ixcham shlyapasi kiygan, bo'yinlariga qator-qator marjonlar shoda-si taqib olgan yoshgina xonimchanning ostonadan kirib kelganiga ko'zi tushdi. Ayol serbezak taqin-choqlari ichida anchagina tannoz bo'lib ko'ri-

nardi. Uni boshliqning xonasiga yetaklab kirgan Pitcher yangi kelgan xonim to'g'risida janob Maksvelga qisqacha izoh berdi:

– Bu xonim Stenografistlar Agentligidan kelibdi, o'z ish o'rnini bilan tanishib qo'ymoqchi.

Maksvel qo'lida bir tutam qog'ozlar bilan Pitcherga ajablanib qaradi.

– Qanaqa o'rin? – deb so'radi u xo'mrayib.

– Stenografist o'rnida, – dedi Pitcher. – Kecha ularga qo'ng'iroq qilib, bironta yangi stenografist yuborishlarini tayinlagan edingiz-ku!

– Siz, Pitcher, esingizni yeb qo'ymaganmiz mabodo? – dedi janob Maksvel achchiqlanib. – Qachon men sizga shunaqa ko'rsatma bergan ekanman? Qayoqdan oldingiz bu gapni? O'zimizning miss Lesli ishini bilib-bilib bajaryapti, undan ko'nglimiz to'ladi. Binobarin, bu joy ham istagan vaqtigacha uniki. Kechirasiz, xonim, ishxonamizda bo'sh ish o'rin yo'q. Agentligingiz bilan o'sha buyruqni o'zingiz bekor qiling endi, Pitcher va illo-billo bu idoraga mening ruxsatim-siz birontasiniyam olib kira ko'rmang!

Mallasoch xonim jahli chiqib, eshikni dang'il-latib yopdi-da, qaltiragan ko'yi zarda qilib, idoradan chiqib ketdi. Pitcher asalariday tinim bilmay ishlayotgan ishbilarmon dallolga qarab, uning kundan-kunga parishonxotir va unutulchan bo'lib borayotganligini tushundi.

Chindanam, biznes ishiday serg'avg'o yumush yo'q ekan. Har kuni janob Maksvelning ish stoliga yangidan-yangi hujjatlar, ro'yxatlar, qimmatbah o'qog'ozlar, bayonnomalar, ish dasturlari dasta-dasta bo'lib tushaveradi. Ishbilarmon dallol esa har kuni o'sha qog'ozlar dunyosiga sho'ng'ib

ketib, hatto o'zini ham unutilib yuboradi. Mollarni sotib olish va ularni sotish to'g'risidagi buyruqlar, hujjatlarning to'la ijrosi bilan shug'ullanish – hamma-hammasi janob Maksvelning gardanida. Lekin odam shu taxlit dam olmasdan faqat ishlayversa, faqat ishlayversa va yana ishlayversa, oqibatda asabiy bo'lib, o'ziga-o'zi kasallik orttirib olarkan. Janob Maksvelning idorasi bamisoli moliya olamiga aylangandi, bu yerdan tashqariga birontayam eshik yo'q edi.

Oxiri, soat tushlik vaqti uchun bong urdi. Idoradagi ari g'o'ng'illashiday shovqin shu paytda sal tinchib qolganday bo'ldi.

Bir to'p telegramma bilan bayonotlar ro'yxatini hovuchlab olgan janob Maksvel, nihoyat, kursidan tushdi, u qulog'i orqasiga avtoruchkasini qistirib olgan, to'zg'igan sochlari peshonasi ustiga betartib yoyilib tushgandi. Xonasining ochiq turgan derazasidan unga qandaydir sevikli bo'lgan ifor, xuddi bahor gullari kabi muattar bo'y anqib kirayotgandi.

Ayni shu hid uning eshigi tirqishlaridan ham xona ichiga quyulib oqib kirmoqda edi va u shirin siren isi yanglig' dimoqqa behad xush ifor taratardi. Janob Maksvel bu muattarlik miss Lesliga tegishli ekanligini his qildi. Ha, bu ajib ifor faqatgina undan kelardi.

Xonasi ichida kezinayotgan bu dildor havo janob Maksvelning xayolini oldi. Go'zallik va dilrabolik qarshisida adoqsiz moliya bozori to'satdan taqa-taq yopildi. Bunday qudratga sazovor bo'lish sababchisi janob Maksvelning shundoqqina yonginasida, undan atigi yigirma qadam naridagi qo'shni xonada o'tirardi.

– Oh, Xudoyim! Endi aytmamam bo‘lmaydi! – xitob qildi ishbilarmon dallol o‘ziga o‘zi. – Ha, hozirning o‘zidayoq borib aytaman unga. Ajabo, nega avvalroq shu ishni qilmagan ekanman?

Shu zahoti janob Maksvel birdaniga qo‘shni xona tarafga ildam kirdi-da, stenografist xonim o‘tirgan stol tomon to‘g‘ri bostirib bordi. Latofatli miss Lesli ilkis boshini ko‘tarib, boshlig‘iga qaradi va shu ondayoq yonoqlariga mayin qizillik yugurdi. Uning ko‘zlari shunchalar kahrabo va shunchalar suyukli ediki! Janob Maksvil miss Lesli-ning stoli ustiga iyagini tirab suyandi. U haliyam avtoruchkasini qulog‘i orqasiga qistirib olgancha, ikkala qo‘lida ham hilpiragan qog‘ozlarni chagallab turardi.

– Lesli xonim, – dedi u shosha-pisha. – Mening bir daqiqagina sizga ajratadigan vaqtim bor. Ayni shu daqiqada bir og‘iz gapni aytib qo‘ygani kirdim: Menga turmushga chiqasizmi? Siz bilan sevishib yurgani mening ortiqcha vaqtim yo‘q, ammo sizni chin dildan sevishim rost. Iltimos, faqat tez ayting – idoramda kutib turgan qog‘ozlar bilan ishchilar meni tayoq bilan urib o‘ldirishadi bo‘lmasa, juda shoshilyapman.

– Voy, nimalar deyapsiz siz? – qattiq xitob qilib yubordi yosh xonim. U oyoqqa qalqib, bor ko‘zlari bilan boshlig‘iga tikildi.

– Nima, tushunmadingizmi? – dedi janob Maksvel qiziqqonlik bilan. – Menga turmushga chiqishingizni xohlayman. Men sizni sevaman, miss Lesli. Avvalroq aytmoqchi bo‘lgandim, ammo bir daqiqayam vaqtimni ajratolmasdim. Bugun sizni yo‘qotib qo‘yish xavfi tug‘ilgandek bo‘ldi – shuning uchun besh-o‘n lahzagina vaqtimni siz-

ga bag'ishlayman. – Janob Maksvel nihoyatda tez gapirar, so'zlayotganda nafasi og'ziga tiqilgudek bo'lib ketardi. – Ana, meni yana telefonga chaqirishyapti. Menga qarang, hoy, Pitcher, ularga bir daqiqaga kutib turishlarini aytib turing! – deb qichqirdi u o'sha zahoti berigi xonaga bo'ynini cho'zib. Keyin tag'in stenografistining chehrasiga yuzlandi.

– Xo'sh, miss Lesli, nima deysiz?

Stenografist kutilmaganda g'alati bir qiliq qildi. Dastlab u ich-ichidan bostirib kelayotgan kuchli hayratni yengib ko'rmoqchiday bo'ldi, lekin ajablangan ko'zlaridan duv-duv yosh dumaladi. Ana shu yig'i ichida xonim ajib tabassum qildi. Uning nozik bilaklari ishbilarmon dallolning terlab ketgan bo'yni atrofiga chirmashdi.

– Endi bildim, – dedi miss Lesli mayin tovushda. – Mana shu bitmas-tuganmas biznesing seni aqldan ozdirib, miyangdan vaqt hisobini ham chiqarib tashlabdi. Jon-ponim chiqib ketay dedi-ya! Nima, o'zingning esingda yo'qmi, Xarvi? Axir biz o'tgan oqshom roppa-rosa soat sakkizda muyilishdagi kichkinagina ibodatxonada nikohdan o'tgandik-ku!

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/uz/asar/4131> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/4131> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию
можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/4131>